

Indre Fosen kommune

postmottak@indrefosen.kommune.no

Stjørdal, 01.08.2022

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Trøndelag, NJFF Sør-Trøndelag og Birdlife Norge avdeling Trøndelag

Høringsuttalelse til søknad om akvakulturtillatelse for torsk i Rørvika

Bakgrunn

Viser til søknad om akvakulturtillatelse for torsk som ligger Indre Fosen kommune sine hjemmesider. Vi ønsker å komme med en uttalelse til denne søknaden

Som kjent har oppdrettsnæringa og konsekvensene av den vært en sterk bidragsyter til å sende villaksen på rødlista¹. Kysttorsk i Norge sliter også, samtidig som vi nå observerer et skred av søknader for oppdrettstorskanlegg. I åpne merder, slik som laksen og med vederlagsfrie konsesjoner, slik som for laksekonsesjoner i startfasen. Dette presser frem etableringer og øker faren for umodne løsninger. Per 2.2.2022 lå det det altså inne søknader og godkjente konsesjoner tilsvarende total biomasse på hele 170 000 tonn torsk, mot 6874 i 2021²! Dette er noen av svært mange paralleller som gjør at vi med dette innspillet maner til aktsomhet.

Våre innspill

Innledningsvis er vi nødt til å påpeke at et dårlig scannet dokument hvor deler av teksten er uleselig (eksempelvis figur 4 i «vurdering av påvirkning på villtorsk») ikke er forenlig med god og ryddig medvirkning. Det må videre påpekes at det i innledningen på dokumentet «søkers vurdering av KU» ved en feil er brukt stedsnavnet til en annen lokalitet som Trøndelag Torsk har en søknad inne på. Man kan jo spekulere i hvor individuelle disse vurderingene da faktisk er for hver lokalitet. Dette er med på å underbygge vår skepsis til det vi opplever som en bølge av søknader til en helt «ny» næring i sjø på arealer som til nå har vært forskånet. Med enorme intensiver som gratis konsesjoner og arealer faktisk er, med mulig superprofitt som oppside, er det ikke annet å forvente at det vil satses stort av både seriøse og useriøse aktører. Det er derfor viktig å mane til føre-var-prinsipp og aktsomhet, og samtidig stille svært strenge krav om det først skal tildeles en konsesjon. Utslippsfri teknologi kunne vært et slikt krav som dessverre ikke er opp til fylkeskommunen å avgjøre, men som

¹ <https://www.vetinst.no/nyheter/villaksen-er--fortsatt--en-truet-art>

² <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2022-12>

vi mener er et minimum av hva man burde kreve. Det Trøndelag Fylkeskommune riktignok kan gjøre, er å tildele langt færre konsesjoner enn det som søkes på, og deretter pålegge strengt tilsyn over flere år for å være sikre på konsekvensene. Det som finnes av fagmiljø i Norge har påpekt at det ikke finnes nok kunnskap, og det vil være svært risikofylt å drive sjansespill i Norges mest artsrike fjord. Både for naturmangfoldet, men også for fiskeri. Fiskarlaget Midt-Norge har ikke bare gått sterkt imot denne lokaliteten, men også imot at det åpnes for oppdrett av torsk i Trondheimsfjorden inntil det er sannsynliggjort at den lokale torskebestanden ikke vil bli skadelidende³.

Historien gjør at vi ser med bekymring på «runde to» med torskeoppdrett. Som kjent var det store problemer med rømming, sykdom og gyting i frie vannmasser for å nevne noe. Nå påstår altså Gadus (som Trøndelag Torsk er en del av) at det er en [mer robust og egnet torsk](#) som oppdrettes, **noe havforskningsinstituttet (HI) i samme artikkel avviser at er dokumentert**. Dette [understreket HI](#) ytterligere etter årets risikorapport for norsk fiskeoppdrett ble publisert i mai 2022. Vi kan ikke se at det er forsvarlig å stole blindt på påstandene til næringen. Hver søknad bør derfor behandles med den kunnskapen og erfaringen man besitter. Faktum er at det ved forrige store torskeoppdrettssatsing var svært høye rømmingstall. For perioden 2004 til 2009 rømte henholdsvis 20 000, 213 000, 290 000, 85 000, 304 000 og 175 000 individer⁴.

Kjent kunnskap

De mulige konsekvensene av torskeoppdrett er mange, selv om det generelle kunnskapsnivået er begrenset. Havforskningsinstituttet sammenfattet i 2021 kunnskapsgrunnlaget for mulig påvirkning fra oppdrettstorsk på villtorsk⁵. De lister opp fire hovedpunkter:

- A) Her pekes det på at kysttorsken er truet og at det er kunnskapshull knyttet til økologi og livshistorie hos kysttorsk i nord. Videre skriver de at gytefelt langs hele kysten, spesielt i sårbare fjordbestander bør beskyttes mot torskeoppdrett.
- B) Inntil bedre kunnskap foreligger anbefales det at beite- og oppvekstområder i nærhet av gytefelt i indre fjor med høy grad av retensjon (som gir lokalt unike bestander), lokal bunnslåing av larver og sårbare bestander gis beskyttelse
- C) Det pekes på at det mangler kunnskap om effekten av genetiske interaksjoner mellom domestisert oppdrettstorsk og villtorsk. Det vises videre til kunnskapen om effektene av rømt oppdrettslaks på villaks, og at risikoprofilen for torsk antas å være høyere.
- D) Rømt torsk kan spre sykdom eller påvirke økosystemene hos villfisk. Det er også en rekke parasitter, bakterielle og virale agens som kan bli utfordrende. I tillegg kan oppdrettsanleggene føre til endringer i atferds, vandringsmønster, fysiologi og reproduksjon hos vill torsk. Det påpekes i alle disse risikofaktorene at det mangler kunnskap.

Rapporten er en sammenstilling av kjent kunnskap og viser i korte trekk at det er store kunnskapshull om kysttorskens atferd og arealbruk. Før disse hullene tettes betydelig vil torskeoppdrett ikke være i tråd med Naturmangfoldloven § 9 (*føre-var-prinsippet*). **Kunnskapen som faktisk foreligger om**

3

<https://innsyn.acosky.no/indrefosen/wfdocument.ashx?journalpostid=1100034027&dokid=66395&versjon=1&variant=A&>

⁴ <https://fisk.no/oppdrett/3297-det-rommer-mest-torsk>

⁵ https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-22?fbclid=IwAR36qAbPdDQ8wsu3xrBkTzW_EjacobUftgMpo-SC0cltDYqfQWe26_Pzsy0

konsekvensene oppdrett kan ha, indikerer alvorlige konsekvenser for villtorsk og kanskje også hele økosystem. Det burde være nok til å si at det ikke kan etableres et relativt stort og risikofylt oppdrettsanlegg i Trondheimsfjorden.

I 2022 ble torskeoppdrett for første gang en del av vurderingen i den årlige risikorapporten for norsk fiskeoppdrett⁶. Også her ble det påpekt at risikoen knytter seg mest til gyting i frie masser, rømming og sykdom, og at indre fjordområder er sårbare og bør gis beskyttelse. I tillegg pekes det på at all risiko øker med mengden biomasse oppdrettstorsk det gis tillatelse til.

Trøndelag Torsk lener seg mye på at den nye generasjonen oppdrettstorsk og den nye metoden hvor torsk ikke rekker å bli kjønnsmoden før slaktning skal gjøre at risikomomentene ikke slår til.

Forvaltningen er foreløpig skeptisk til om dette stemmer. I Osen fremmet nylig Fiskeridirektoratet innsigelse mot å gi dispensasjon til oppdrettsanlegg for torsk grunnet vesentlig tilsidesettelse av nasjonale interesser knyttet til bevaring av kysttorsk⁷. Dette skyldtes her at det var gytefelt relativt nært lokaliteten, og viser i så måte at også direktoratet vurderer de mulige påvirkningsfaktorene som høyst reelle. Fiskeridirektoratet pekte spesielt på **genetiske interaksjoner** og **økologiske interaksjoner** som to hovedproblemstillinger. Også her påpekes det ikke finnes dokumentasjon på at 6-7. generasjons domestisert torsk er mindre rømmingsvillig.

I Levanger var det Statsforvalteren i Trøndelag som tidligere i år satte ned foten mot etablering av torskeoppdrett i Trondheimsfjorden. Dette skyldtes bl.a. nærhet til marint verneområde, mulige korallforekomster og **generelt stort artsmangfold i Trondheimsfjorden**. Videre påpekte klima- og miljøavdelingen hos Statsforvalteren at det var nok kunnskap til å fastslå at oppdrett av marin fisk i Trondheimsfjorden ville utgjøre en betydelig risiko og påføre ytterligere press på allerede pressede stammer av vill fisk.

Levanger kommune tok innsigelsen til etterretning og presiserte samtidig at man skal ha respekt for miljømyndighetens faglige vurderinger. Det ble også påpekt at saken var av prinsipiell betydning for tilsvarende arealavklaringer i Trondheimsfjorden. Det er foreløpig uvisst hvordan Indre Fosen stiller seg til tiltaket, men **vi mener Indre Fosen bør gå imot en lignende risikofylt etablering i sin kommune.**

Like i nærheten av denne lokaliteten, på Frosta, har Norcod søkt om to lokaliteter for torskeoppdrett. Her pågår enda saksbehandlingen, men Fiskeridirektoratet har sendt fraråding til begge lokalitetene. Det samme har statsforvalteren. **Det er i det hele tatt mye som tyder på torskeoppdrett inne i en nasjonal laksefjord fylt med fiskeri, friluftsliv og sårbart naturmangfold ikke er forenlig med forsvarlig forvaltning – i alle fall ikke med dagens kunnskap og teknologi.**

Virkninger på sjørret

Sjørretten sliter i Trøndelag og Trondheimsfjorden. En kartlegging viser at sjørretten har god tilstand i bare rundt 10% av vassdragene i Trøndelag⁸. Hva har dette med torskeoppdrett å gjøre? En ny rapport fra Altafjorden viser at sjørretten bruker fjorden med større variasjon enn tidligere antatt, men at en stor del holder seg nær sitt gytevassdrag⁹. Tidligere trodde man at sjørretten brukte de

⁶ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2022-13>

⁷

<https://innsyn.acosky.no/osen/wfdocument.ashx?journalpostid=1100005657&dokid=9742&versjon=1&variant=A&>

⁸ <https://vitenskapsradet.no/Nyheter/Nyhetsartikkel/ArticleId/5207/Unik-kartlegging-av-sj-248-248-rreten-i-Norge>

⁹ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jfb.14832>

øvre vannmassene grunnet vanntemperaturen, men mye tyder på at det skyldes mer komplekse sammenhenger slik som forholdet til predatorer. Torsk er en predator på utvandrende smolt som typisk holder seg på bunnen i fjorden¹⁰. **Torskeoppdrett i sjøørretens beiteområder vil derfor kunne være en direkte barriere og tap av et beite- og oppvekstareal. Den økte tilstedeværelsen i øvre vannmasser av en predator som torsk er vil trolig kunne ha negative konsekvenser for den hardt pressede sjøørreten.**

Sjøfugl og våtmarksfugl

Trondheimsfjorden er en svært næringsrik fjord som på mange måter utgjør et eget økosystem. Fuglelivet i fjorden er derfor også rikt. Et nettverk av verneområder som har internasjonal status som viktige våtmarksområder for fugl og i tillegg flere viktige fugleområder (såkalte Important Bird Areas IBA) er opprettet for å forsøke å ivareta noe av fjordens sjø- og fjæreater som er så viktig for å sikre fuglebestandene. Fjorden er samtidig utsatt for et stort press fra naturinngrep og annen menneskelig påvirkning som truer fuglelivet her. Utbygging av torskeoppdrett vil øke presset på naturmiljøet i fjorden og således også ha negative effekter på fuglelivet. Dette gjelder også konflikten mellom akvakultur og fugl i og ved anleggene. Det er en kjent sak både nasjonalt og internasjonalt at åpne sjøanlegg for fiskeoppdrett også tiltrekker seg enkelte arter av fugl som oppleves som skadegjørere på oppdrettsfisken og anleggene med påfølgende tiltak som har negativ effekt på fuglelivet.

Det omsøkte torskeoppdrettsanlegget i Rørvika er planlagt etablert i relativt kort avstand til fuglefredningsområdet Grønningsbukta naturreservat og Prestbukta som også har et rikt fugleliv. Karakterarter i selve utbyggingsområdet er mindre til mellomstore flokker med ærfugl, som er oppført som sårbar i Rødlista for arter, og storskarv (bestandsstatus nær truet på Rødlista). I følge Artsdatabanken sitt Artskart er det forøvrig registrert et stort antall arter knyttet til området. Etablering av et torskeoppdrettsanlegg i Rørvika er uten tvil i konflikt med fuglelivet i området.

Forholdet til arealplan

Sakene i Osen og Levanger skiller seg noe fra søknaden i Indre Fosen. Her er arealet allerede avsatt til mulig akvakultur. Men det gjelder faktisk nesten hele Indre Fosen kommune. Disse flerbruksområdene (NAFFF – natur, akvakultur, ferdsel, fiske og friluftsliv) ble endelig vedtatt for 12 år siden og innebærer ikke noen spesiell finmasket utredning overhodet. Var det torskeoppdrett 12 år senere man hadde i tankene her? Slike arealformål blir som om man på land skulle avsette samme areal til formålene industri, barnehage, bolig og infrastruktur før det deretter blir førstemann til mølla å velge hva man skal bruke det til. Ikke spesielt helhetlig og langsiktig for innbyggere med andre ord. Ved Rørvika er arealet derimot allerede i bruk til både natur, fiske, ferdsel og friluftsliv og alle disse vil måtte vike om det etableres det femte arealformålet.

Trøndelag Torsk argumenter med at forholdet allerede er avklart til arealplanen, men vi mener det ikke er foretatt reelle interesseavklaringer her. Samtidig er det allerede spilt inn i høringen at det pågår en rekke motstridene aktiviteter som fiskeri, fritidsfiske og annet friluftsliv på denne lokaliteten. Trøndelag torsk argumenter i tillegg for at det ikke vil være nødvendig med konsekvensutredning, men med alle usikkerhetsmomentene som vi har vært inne på i vårt innspill er det liten tvil om at en betydelig utredning er et minimum av hva man kan forvente ved et slik tiltak.

¹⁰ https://www.sintef.no/globalassets/upload/fiskeri_og_havbruk/publikasjoner/rapporter/rapport-generell_endelig.pdf

Konklusjon

Vi går på nåværende tidspunkt sterkt imot at det etableres oppdrettsanlegg for torsk på denne lokaliteten og i Trondheimsfjorden generelt. En slik etablering vil utgjøre en betydelig risiko for sårbare marine økosystem, og vil i tillegg være atter en arealkonflikt og risikofaktor for allerede svært pressede bestander av anadrom fisk i det som er en nasjonal laksefjord. Utslipp, sykdomsfare, parasitter som skottelus, genetisk innblanding, dårlig historikk med rømminger og gyting i frie masser er blant de mest tungtveiende argumenter. Torskeoppdrett vil også påvirke Trondheimsfjorden som økosystem for fuglebestandene i fjorden negativt. Det omsøkte oppdrettsanlegget i Rørvika ligger i et relativt artsrikt område for fugl og i nærheten av viktige vårmarksområder for fugl i Stadsbygd. Torskeoppdrett i Rørvika er uten tvil i konflikt med fuglelivet i området. Vi håper forvaltningen følger opp de strenge vedtakene som tidligere er fattet, og vi vil selv fortsette å presse på for en langt mer bærekraftig akvakulturforvaltning.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Navn
Koordinator
FNF Trøndelag